

MAATALOUS ON EUROOPPALAINEN PROJEKTI

There is no translation available, please select a different language. Julkaistu 3.8.2008 Suomen maataloutta tuetaan vuosittain noin kahdella miljardilla eurolla. Summa on yhtä suuri kuin koulutukseen ja opetukseen annettavat varat. Vastoin yleistä luuloa EU:n kautta kierrätetään maataloustukea vain 800 miljoonaa, loput rahat tulevat suoraan Suomen valtion budjetista, eduskunnan myöntämistä verovaroista. Tästä tosiseikasta eivät ole perillä edes kaikki talonpojat. Kansallinen tuki ja –tuki ovat yhteensä 1,2 % Suomen bruttokansantuotteesta. Tässä vertailussa olemme Euroopan huippua yhdessä Irlannin ja Kreikan kanssa. Suomen maatalous on erittäin riippuvainen julkisesta tuesta. Siksi Suomi, päinvastoin kuin esimerkiksi Ruotsi, kuuluu EU:ssa tukien kiihkeisiin puolustajiin Ranskan rinnalla. Ruotsissa maataloutta tuetaan kitsaasti. Siellä maatalouden rakenneuudistus toteutui jo parikymmentä vuotta sitten. Selkokielellä sanottuna pientilat katosivat elinkeinosta ja suurtilat ryhtyivät toimimaan teollisin ja kaupallisin periaattein. SATANEN NUPPIA KOHDEN Maatalous saa EU:n budjetista joka vuosi leijonanosan, viime vuonna summa oli 55 miljardia euroa. Kun se jaetaan maanosan asukasluvulla saadaan tulokseksi 110 euroa. Sillä rahalla meistä jokainen, vauvasta vaariin, osallistuu vuosittain yhteisiin eurooppalaisiin maataloustalkoisiin. Lisäksi tulevat kansalliset tuet. Suomalainen maksaa näin laskien maataloustukea yhteensä 350 euroa joka vuosi. Nelihenkinen perhe tukee omia ruokaostoksiaan 1400 eurolla. Summa ei ole suuri näin jaettuna, mutta joka vuosi se aiheuttaa valtavan keskustelun EU:n eri elimissä ja myös monissa jäsenmaissa. Useimmissa maissa maatalousväestö on jatkuvasti tyytymätön tuen määrään ja sen jakoperusteisiin. Yhdestäkään saavutetusta edusta ei tiet haluta luopua. Maanosan pinta-alasta noin puolet on maatalousmaata, mutta maataloudesta eläviä on alle viisi prosenttia. Niinpä sekä EU:ssa että jäsenmaissa kysytään, mihin perustuu maatalouden erityisluonne? Mikä oikeuttaa käyttämään yhteisiä v yhden ainoan elinkeinon tukemiseksi? Maatalous tuottaa meille elintarvikkeita ja elintarviketeollisuudelle raaka-aineita. Jalostusketju synnyttää työpaikkoja varsinaisen maatalouden ulkopuolelle. Entistä tärkeämmiksi syiksi jatkaa maatalouden tukemista ovat tulleet myös erilaiset kulttuuriset syyt. Elin- ja työympäristöt kannattaa pitää korkealaatuisina ja eurooppalaista kulttuurimaisemaa on varjeltava vaikkapa vain matkailuelinkeinon takia. Niinpä tuki ranskalaiselle viininviljelijälle on yhä useammin tukea matkailulle ja sen johdannaisille. Turistit eivät tule ihmettelemään rappiotiloja eikä ravintolan pito kannata kesantopeltojen keskellä. Matkailu elää maisemasta. SELKEITÄ TAVOITTEITA Voidaanko maataloudelle ja maaseudulle asettaa selkeät kehittämisen tavoitteet? Voidaanko tavoitteet toteuttaa poliittisin päätöksin? Tuotantotuista siirryttiin elinkeinon suoriin tukiin, kun tuli tarve päästä irti ylituotannosta, viljavuorista, voivuorista ja viinijärvistä. Nyt halutaan irti suorista tuista, jotta elinkelvottomat tilat lopettaisivat ja tuotteiden hinnat lähenisivät markkinahintoja. Suorat tuet tulevat säilymään vielä kauan, mutta niille halutaan asettaa erilaisia ehtoja. Työllistävä tavoite on niistä yksi. Elintarvikkeiden turvallisuus, ympäristöön ja eläinten hyvinvointiin liittyvät seikat nousevat yhä useammin poliittiseen keskusteluun. Ympäristötavoitteet eivät ole toteutuneet toivotulla tavalla. Se on ollut pettymys koko Euroopassa ja myös meillä. Itämeren ylivoimaisesti suurin yksittäinen saastuttaja on maatalous. Yksikään ympäröivistä maista ole saanut suojatoimiaan pitäviksi. Uusin uhka on Venäjän Karjalan nopeasti kasvava tehosikatalous. Myös eläinten hyvinvoinnista kannetaan kasvavaa huolta. Se on alue, jolla myös kaupunkilaiset katsovat olevansa asiantuntijoita. Elinkeino on lunastettava oikeutuksensa myös heiltä huolehtimalla navetoiden, sikaloiden, teurastamojen ja kuljetusten hyvästä kunnosta. Tuottajien omavastuu on suuri myös kun puhutaan lannoitteista, rehuista ja eläinten rokotuksista. Niin kauan kuin tukia myönnetään, ohjaukset ovat poliitikoilla. Poliitikot joutuvat kuuntelemaan kansalaisia, joiden alati kasvava enemmistö on kuluttajia. MIHIN OLLAAN MENOSSA? Maailman elintarvikemarkkinat ovat tunnetusti ennennäkemättömässä murroksessa. Kysyntä on kasvanut, kun Kiinassa ja Intiassa yhä useammalla ihmisellä on varaa ostaa lihaa elannoksi. Se taas kuluttaa entistä enemmän rehua. Maissin, riisin ja viljan hinnat ovat jatkuvassa nousussa ja niillä keinotellaan maailman pörssissä. Myös ruokakasvien jalostaminen etanoliksi nostaa hintoja. Tämä on merkinnyt katastrofia maailman köyhimmille ihmisille. Niille, jotka elävät alle kahden dollarin päiväpalkalla, hintojen nousu merkitsee lihasta luopumista ja lasten ottamista pois koulusta takaisin töihin viljapelloille. Toisen kuolo on toisen leipä. Maailman maataloustuottajille hintojen nousu on ollut iloinen asia. Ensimmäisinä Suomessa hinnannoususta ovat hyötynneet Etelä-Suomen viljanviljelijät, jotka osaavat jo seurata pörssivaihteluita. Kehitysmaiden maataloustuotantoa joudutaan nopeasti tukemaan maailmanlaajuisin keinoin. Myös geenimuunneltu ruoka tulee avuksi nälkään ja köyhyyteen. Kun maailmankauppa asteittain vapautuu, elintarvikkeiden kysyntä ja tarjonta noudattavat yhä useammin markkinatalouden lakeja ja se heijastuu Suomeen saakka. ITÄ-SUOMI ON MAITOMAA Suomalaisen maataloustuotannon etsikkoaika on tässä murroksessa. Tilakokojen suurentaminen, tuotannon järkiperaistaminen, erikoistuminen, luonnonmukainen viljely, eettinen tuotanto, maisemanhoito ja maatalouden sivuelinkeinot ovat tulevaisuuden sana. Meillä maatalouden tukemista perustellaan usein omavaraisuuden säilyttämisellä. Kuitenkin myös meillä elintarvikkeita on tuotettu vientiin, jolloin meitä on syytetty markkinahäiriköksi muualla. Paljon mainostettu lähiruoka ei ole helposti kuluttajan saatavilla. Keskusliikkeiden näkymätön kartelli on tehokkaasti katkaissut yhteyden tuottajan ja kuluttajan väliltä. Suomessa kotieläintilat eivät ole samalla tavoin luonnonvoimien armoilla kuin viljatilat. Siitä syystä voidaan olettaa, että nimenomaan järkiperaistetty maidon tuotanto yhteiskunnan tukemana kannattaa Pohjois-Savossa vielä pitkään. Asiantuntijat kertovat, että erikoistuminen ja jalostusasteen nostaminen ovat valttia tälläkin tuotannon alalla. Itselläni on yli kolmenkymmenen vuoden kokemus tarkkailijana itäsuomalaisessa maalaismaisemassa. Vaikka maaseutu on tyhjentänyt väkeä taajamiin, jäljelle jääneiden asiat ovat keskimäärin paremmalla tolalla kuin koskaan aikaisemmin. Milloinkaan ei savolainen maalaismaisema ole ollut näin hyvin hoidettu, pihat ovat siistejä ja metsät hoidettuja. Pitänee yhtyä vieremäläisen maidontuottaja Esa Juntusen suvussa kulkevaan viisauteen, jota hän lainasi Nilsin kaupungin ja Maito-Savon tilaisuudessa runsas viikko sitten: ”Maatalous on aina tappiollista, mutta hyvällä talonpidolla vaurastumista ei voi välttää.” Lasse Lehtinen